

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою факультету економіки та бізнесу
«10» вересня 2024 р., протокол № 1
Голова Вченої ради

д.е.н., проф. Ірина КОЛОКОЛЬЧИКОВА

ПРОГРАМА ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

для підготовки здобувачів ступеня вищої освіти «Доктор філософії»
за освітньо-науковою «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» зі
спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля»
факультету економіки та бізнесу

Схвалено на засіданні кафедри економіки і бізнесу
15 серпня 2024, протокол № 1
Завідувач кафедри

Лариса БОЛТЯНСЬКА

Гарант освітньо-наукової програми

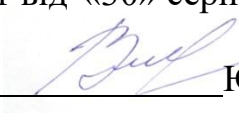
Тетяна ЯВОРСЬКА

Запоріжжя – 2024 рік

Програма педагогічної практики для підготовки здобувачів ступеня вищої освіти «Доктор філософії» за освітньо-науковою програмою «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» зі спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля» / Т. І. Яворська, Н.В. Трусова. Запоріжжя: Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного, 2024. 23 с.

Схвалено методичною комісією факультету економіки та бізнесу зі спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля» за ОНП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Протокол № 1 від «30» серпня 2024 року

Голова доц. Юлія ВОРОНІНА

«30» серпня 2024 року

ЗМІСТ

Опис педагогічної практики	4
Загальний опис педагогічної практики	5
Організація і порядок проведення педагогічної практики	9
Терміни проведення і зміст педагогічної практики	9
Права та обов'язки здобувача ступеня вищої освіти «Доктор філософії» під час проходження педагогічної практики	10
Обов'язки керівника педагогічної практики	11
Документація та структура звіту педагогічної практики	11
Методи навчання	12
Методи поточного та підсумкового контролю практичної підготовки здобувачів ступеня вищої освіти «Доктор філософії» до ведення педагогічної діяльності	13
Академічна доброчесність	14
Оцінювання результатів педагогічної практики	14
Критерії оцінювання	15
Рекомендовані навчально-методичні видання	17
Додатки	19

1. ОПИС ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 5	Галузь знань: 07 «Управління та адміністрування»	Обов’язкова	
Загальна кількість годин - 150	Спеціальність: 076 «Підприємництво та торгівля»	Курс	Семестр
Змістових модулів – 1		АСП 2	3-й
Тижневе навантаження: аудиторних занять – 3,57 самостійна робота студента – 7,14	Освітньо-науковий рівень: «Доктор філософії»	Педагогічна практика	
		Форма контролю: диференційований залік	

2. ЗАГАЛЬНИЙ ОПИС ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Програма педагогічної практики для підготовки здобувачів ступеня вищої освіти «Доктор філософії» зі спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля» розроблена на основі освітньої компоненти «Педагогічна практика» чинної освітньо-наукової програми «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного.

Опис освітньої компоненти «Педагогічна практика» включає складові, які є обов'язковими для виконання здобувачем ступеня вищої освіти «Доктор філософії» зі спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля»:

- ознайомлення із організацією навчального процесу в Університеті;
- ознайомлення зі структурою органів управління навчальним процесом;
- дослідження питань організації виробничих і навчальних практик, роботи ЕК на кваліфікаційних екзаменах і при захисті випускних кваліфікаційних робіт;
- звітність кафедри щодо виконання навчальної роботи;
- ознайомлення із формами та показниками семестрової та річної звітності кафедри про виконання навчального навантаження викладачами;
- ознайомлення зі звітністю щодо академічної успішності здобувачів за поточними і семестровими показниками;
- розробка навчально-методичного комплексу навчальної дисципліни;
- написання: робочої програми навчальної дисципліни, анотації, силабусу, завдань до контрольних робіт, методичних рекомендацій до проведення аудиторних занять, або занять в онлайн форматі (відповідно до індивідуального завдання аспіранту щодо підготовки навчального заняття: лекційного, або практичного/семінарського), контрольних питань за темами навчальної дисципліни, критеріїв оцінювання, списку рекомендованої літератури;
- підготовка матеріалів для проведення заняття;
- відповідно до індивідуального завдання здобувачу ступеня вищої освіти «Доктор філософії» щодо підготовки навчального заняття (лекційного, або практичного/семінарського) необхідно написати план і текст лекції, або підготувати план і матеріали практичного або семінарського заняття; відповідним чином мають бути підготовлені ілюстративні матеріали для використання як в аудиторії, так і для дистанційного навчання;
- проведення навчального заняття;
- навчальне заняття проводиться в режимі відкритої пари, тобто із запрошенням керівника педагогічної практики, наукового керівника, завідувача кафедри або його заступника, викладачів кафедри, здобувачів ступеня вищої освіти «Доктор філософії» кафедри. Для проведення заняття необхідно попередньо визначити аудиторію і час проведення заняття, підготувати оголошення (на дошці оголошень і на сайті кафедри), безпосередньо перед заняттям встановити і перевірити робочий стан необхідної апаратури, запросити учасників і вчасно розпочати заняття.

Мета програми педагогічної практики – є поглиблення та закріплення знань

здобувачів ступеня вищої освіти «Доктор філософії» з питань організації і форм здійснення навчального процесу, його наукового, навчально-методичного та нормативного забезпечення, формування вмінь і навичок опрацювання наукових та інформаційних джерел при підготовці до занять, застосування активних методів викладання професійно-орієнтованих дисциплін передбачених освітньо-кваліфікаційним рівнем «Доктор філософії» зі спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля».

Об'єктом педагогічної практики є навчальний процес підготовки фахівців зі спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля» у Таврійському державному агротехнологічному університеті імені Дмитра Моторного.

Предметом педагогічної практики виступають закономірності, прийоми, способи, методи та засоби науково-педагогічної діяльності при викладанні окремих дисциплін професійного циклу навчального плану підготовки здобувачів освітньо-кваліфікаційного рівня «Доктор філософії» зі спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля».

Основними завданнями педагогічної практики є:

формування у здобувачів ступеня вищої освіти «Доктор філософії» зі спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля» цілісного уявлення про педагогічну діяльність у закладах вищої освіти, зокрема, зміст навчальної, навчально-методичної та науково-методичної роботи, форми організації навчального процесу;

оволодіння основами науково-методичної і навчально-методичної роботи, в тому числі практичних навичок структуризації і перетворення наукового знання у навчальний матеріал; методів і прийомів проектування навчально-методичних матеріалів; навичок усного і письмового викладу предметного матеріалу; сучасних освітніх технологій;

формування умінь з визначення навчально-виховних цілей і завдань, вибору типу, виду заняття, використання різних форм організації навчальної діяльності, контролю та оцінювання її ефективності;

набуття досвіду роботи з різними аудиторіями слухачів, використання різних способів активізації їх навчальної діяльності; досвіду професійної риторики, оцінки навчальної діяльності в закладах вищих освіти;

придбання навичок побудови ефективних форм спілкування зі здобувачами освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» у системі «здобувач-викладач» і професорсько-викладацьким колективом;

вивчення та набуття практичного досвіду проведення усіх форм організацій освітнього процесу і видів навчальних занять у закладах вищої освіти;

залучення здобувачів ступеня вищої освіти «Доктор філософії» до науково-педагогічної діяльності профільної кафедри та зміцнення їх мотивації до педагогічної діяльності у закладах вищої освіти.

У результаті проходження педагогічної практики у здобувачів ступеня вищої освіти «Доктор філософії» зі спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля» повинні бути сформовані конструктивні, органі-

зоторські, комунікативні й дослідницькі вміння викладача закладу вищої освіти, які необхідні йому для забезпечення навчальної, методичної, виховної й дослідницької діяльності.

Процес проходження педагогічної практики передбачає формування у здобувачів ступеня вищої освіти «Доктор філософії» зі спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля» наступних компетентностей:

Інтегральна компетентність.

Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних і створення нових цілісних знань та/або професійних практик, застосовувати новітні методології наукової, педагогічної, професійної діяльності, здійснювати власні наукові дослідження, результати яких мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 03. Здатність працювати автономно.

ЗК 04 Здатність до міжособистісної взаємодії

Спеціальні (фахові) компетентності (ФК):

ФК02. Здатність продукувати, обґрунтовувати нові ідеї, гіпотези і моделі та приймати науково обґрунтовані рішення у підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності.

ФК03. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у вищій освіті.

ФК04. Здатність усно та/або письмово презентувати, обговорювати, апробовувати результати досліджень, розробок, проєктів українською та іноземною мовами.

ФК06. Здатність застосовувати сучасні інформаційно-комунікативні технології (інформаційні системи, хмарні технології, комунікаційні технології передачі та обміну інформацією), прилади та обладнання (в тому числі комп'ютерна техніка, апаратно-програмне забезпечення), необхідні для виконання інноваційної науково-дослідної, педагогічної, професійної діяльності в підприємницьких, торговельних та біржових структурах.

Програмні результати навчання (РН):

РН02. Глибоко розуміти загальні принципи та методи економічних наук, методологію наукових досліджень, застосовувати їх в процесі проведення власних дослідженнях у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності, а також у викладацькій практиці.

РН03. Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, зокрема, статистичні, економіко-математичні методи аналізу даних великого обсягу та/або складної структури, спеціалізовані бази даних та інформаційно-комунікативні технології, прилади та обладнання.

РН11. Вільно презентувати, обговорювати державною та іноземними мовами результати досліджень, наукові та/або прикладні проблеми підприємництва, торгівлі, біржової діяльності, оприлюднювати їх у наукових публікаціях провідних міжнародних видань або впроваджувати у практичну діяльність.

РН12. Організовувати і здійснювати освітній процес у закладах освіти, розробляти і впроваджувати спеціальні освітні компоненти зі сфери підприємництва, торгівлі та біржової діяльності.

soft skills здатність аналітично мислити, уміння оцінити ситуацію та прийняти рішення в сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності, чесність та відповідальність за точність та об'єктивність подання інформації.

Міждисциплінарні зв'язки з урахуванням структурно-логічної схеми ОНП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Перелік навчальних дисциплін, знання з яких потрібні для освоєння освітньої компоненти «Педагогічна практика»: «Сучасні методики викладання у вищій школі та педагогічна майстерність», «Академічна доброчесність та захист прав інтелектуальної власності», «Методологія економічних досліджень», «Іноземна мова для академічних цілей», «Моделі соціально-економічних процесів і систем», «Соціальна відповідальність підприємництва», «Інноваційний розвиток суб'єктів підприємництва», «Інвестиційне забезпечення підприємництва та торгівлі». Освітня компонента «Педагогічна практика» є матеріалом для кращого засвоєння наукової складової та захисту дисертації для отримання ступеня доктора філософії.

Після проходження практики здобувачів ступеня вищої освіти «Доктор філософії» зі спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля» мають **знати**:

основні форми організації і основи планування освітнього процесу у закладах вищої освіти;

дидактичні принципи проведення всіх видів навчальних занять у закладах вищої освіти;

документи, що регламентують і відображують зміст освіти у вищій школі; сучасні форми і методи здійснення освітнього процесу, направленого на формування компетентностей здобувачів вищої освіти;

форми і методи контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти; види навчально-методичного забезпечення освітнього процесу і вимоги до них.

Здобувачі мають **уміти**:

визначати мету і завдання різних видів навчальних занять, добирати відповідний зміст і застосовувати різні форми, методи і засоби освітньої взаємодії зі здобувачами вищої освіти, враховуючи специфіку спеціальності та рівень освіти;

застосовувати сучасні освітні технології, зокрема, інформаційно-комунікаційні та інтерактивні;

розробляти навчально-методичні матеріали курсів, що викладаються; здійснювати контроль знань і умінь здобувачів вищої освіти.

3. ОРГАНІЗАЦІЯ І ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Педагогічна практика здобувачів ступеня вищої освіти «Доктор філософії» зі спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля» проводиться, зазвичай, на кафедрі економіки і бізнесу Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного відповідно до навчального плану програми аспірантури, календарного графіку навчального процесу. Здобувачі ступеня вищої освіти «Доктор філософії» мають право проходити педагогічну практику у відокремлених структурних підрозділах Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного (коледжах) з наступним поданням щоденника практики та відгуку від керівника практики з місця її проходження.

В окремих випадках, за письмовою заявою здобувача, практика може бути проведена на базі іншого закладу вищої освіти, який здійснює освітню діяльність за відповідним напрямом підготовки. Для цього, в термін не пізніше 2 місяців до початку практики необхідно надати на кафедру лист за підписом керівника організації про згоду прийняти для проходження практики здобувача ступеня вищої освіти «Доктор філософії» у встановлені навчальним планом терміни.

Керівником педагогічної практики здобувача ступеня вищої освіти «Доктор філософії» призначається науковий керівник здобувача, переважно це викладачі кафедри економіки і бізнесу Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного. У перший день проходження практики здобувач разом з керівником розробляють календарний графік проходження практики (Додаток 2). Керівник пояснює здобувачу порядок проведення практики. Фактичне виконання індивідуального завдання завіряється керівником практики.

З метою кращої підготовки до практики здобувач ступеня вищої освіти «Доктор філософії» повинен завчасно ознайомитися з програмою і змістом майбутньої діяльності, вивчити необхідну літературу та отримати рекомендації з боку керівника практики. Після завершення практики здобувач ступеня вищої освіти «Доктор філософії» оформлює звіт з педагогічної практики, календарний графік проходження педагогічної практики, представляє відгук наукового керівника про проходження практики.

4. ТЕРМІНИ ПРОВЕДЕННЯ І ЗМІСТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Згідно з навчальним планом Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного педагогічна практика проводиться для аспірантів другого року навчання спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля». Загальний обсяг практики становить 5 кредитів ЄКТС (150 годин у тому числі 50 годин аудиторного навантаження із них: 20 годин лекції та 30 годин практичних занять). Термін проходження педагогічної практики становить 5 тижнів (2 тижні у жовтні та 3 тижні у листопаді).

Педагогічна практика передбачає виконання практикантом таких видів діяльності:

науково-методична робота (ознайомлення з нормативними документами, що визначають вимоги до підготовки й організації освітнього процесу у закладі вищої освіти, навчальними планами підготовки фахівців та робочими програмами дисциплін, методичним та технічним забезпеченням викладання дисциплін на кафедрі, вивчення методичних матеріалів щодо здійснення контролю якості знань студентів тощо);

відвідування лекцій, семінарських і практичних занять, які проводяться провідними викладачами профільної кафедри;

самостійна навчально-методична робота під контролем наукового керівника (підготовка до лекційних, семінарських (практичних) занять, що передбачає: розробку плану, написання конспекту лекції та підготовку презентацій;

розроблення методичних вказівок та планів семінарських (практичних) занять з окремих тем;

складання тестових завдань для контролю знань та самостійної роботи для здобувачів освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» тощо;

навчальна аудиторна робота під контролем керівника (проведення лекцій, семінарських (практичних) занять зі здобувачами освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» з дисциплін кафедри);

навчальна позааудиторна робота (проведення разом з керівником консультацій з виконання курсових робіт та індивідуальних консультацій з навчальних дисциплін, перевірка контрольних завдань здобувачів освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр», участь в підготовці і проведенні наукових студентських конференцій, виховна робота серед студентів тощо).

Конкретні завдання, їх трудомісткість і терміни реалізації визначаються керівником практики та відображаються в календарному графіку здобувача ступеня вищої освіти «Доктор філософії» (Додаток 2).

5. ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ ЗДОБУВАЧА СТУПЕНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ «ДОКТОР ФІЛОСОФІЇ» ПІД ЧАС ПРОХОДЖЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Здобувач ступеня вищої освіти «Доктор філософії» під час проходження педагогічної практики має право на відвідування занять провідних викладачів Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного (за попереднім погодженням) з метою вивчення методики викладання та ознайомлення з передовим педагогічним досвідом.

Здобувач ступеня вищої освіти «Доктор філософії» самостійно складає календарний графік виконання індивідуального завдання проходження педагогічної практики та узгоджує його з керівником практики. Здобувач-практикант виконує всі види робіт, які передбачені програмою педагогічної практики, робить робочі записи під час проходження педагогічної практики (Додаток 3) та ретельно готується до кожного заняття.

Здобувач ступеня вищої освіти «Доктор філософії» має дотримуватися правил внутрішнього розпорядку закладу вищої освіти та виконувати розпорядження адміністрації.

6. ОBOB'ЯЗКИ КЕРІВНИКА ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Керівник педагогічної практики має виконувати такі види діяльності:

здійснювати загальне керівництво педагогічною практикою та забезпечувати її чітку організацію, планування і облік результатів;

надавати здобувачу ступеня вищої освіти «Доктор філософії» допомогу у розробці індивідуального плану проходження педагогічної практики;

здійснювати підбір навчальних дисципліни та навчальних груп в якості бази для проведення педагогічної практики;

надавати здобувачу ступеня вищої освіти «Доктор філософії» консультації з питань змісту і планування навчальних занять;

відвідувати навчальні заняття та інші заходи, в яких бере участь здобувач ступеня вищої освіти «Доктор філософії» в період проходження педагогічної практики;

аналізувати та давати оцінку навчальним заняттям, які проводив здобувач ступеня вищої освіти «Доктор філософії»;

перевіряти документацію, аналізувати звіт та давати відгук про підсумки проходження педагогічної практики.

7. ДОКУМЕНТАЦІЯ ТА СТРУКТУРА ЗВІТУ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

До документів педагогічної практики належать: наказ про практику; протоколи засідання кафедр, індивідуальні звіти здобувачів ступеня вищої освіти «Доктор філософії» про проходження практики.

Наказ про практику є основним документом, що визначає терміни та порядок проходження практики, базові кафедри, базові навчальні заклади, керівників практики, порядок та термін здачі звітів про практику. Наказ про практику готується відділом аспірантури та докторантури після узгодження з кафедрами. Згідно з наказом здобувачі ступеня вищої освіти «Доктор філософії» отримують направлення до визначеної бази практики. Протоколи відповідних рішень кафедри вміщують розподіл здобувачів ступеня вищої освіти «Доктор філософії» між викладачами – керівниками практики, оперативний контроль за проходженням практики, результати обговорення та оцінки індивідуальних звітів практикантів. Індивідуальні звіти аспірантів є основним звітним документом. На основі усного та письмового звіту на засіданні кафедри затверджується загальна оцінка практики. Індивідуальний звіт містить:

щоденник педагогічної практики;
 календарний графік проходження практики;
 витяг з протоколу засідання відповідної кафедри про затвердження звіту.
 конспект лекцій, який підготував здобувач-практикант;
 методичні розробки відповідних семінарських (практичних) занять;
 рукопис статті або тези за темою дисертаційного дослідження.

Здобувачі ступеня вищої освіти «Доктор філософії» мають право проходити педагогічну практику в інших закладах вищої освіти України, з наступним поданням звіту та розгорнутої характеристики від керівника з місця проходження практики.

Звіт та протокол засідання кафедри економіки і бізнесу про затвердження звіту подаються здобувачами ступеня вищої освіти «Доктор філософії» до відділу аспірантури та докторантури; зазначена документація зберігається в особовій справі аспіранта і розглядається під час атестації.

Звіт повинен складатися зі вступу, основної частини, списку використаних джерел та додатків. Основна частина містить 2 розділи: I – матеріали наукового дослідження з теми дисертації (наукова частина педагогічної практики). II – розроблене аспірантом навчально-методичне забезпечення обраної навчальної дисципліни, яка викладається на кафедрі економіки і бізнесу. Додатки оформляються згідно переліку документів (Додаток 1-5).

Захист звіту з педагогічної практики відбувається перед членами комісії кафедри економіки і бізнесу, яка створюється за розпорядженням проректора з наукової роботи.

Процедура захисту звіту складається з доповіді здобувача ступеня вищої освіти «Доктор філософії» про виконану роботу в період практики (не більше 10 хвилин), відповідей на питання по суті доповіді, аналізу звітної документації та відгуку керівника практики. Результат захисту педагогічної практики на засіданні комісії заноситься до заліково-екзаменаційної відомості.

Якщо здобувач ступеня вищої освіти «Доктор філософії» працює викладачем в університеті або іншому закладі вищої освіти, його педагогічна діяльність може бути зарахована кафедрою в якості педагогічної практики за умови надання довідки з місця роботи із зазначенням займаної посади та обсягу навчального навантаження.

Для забезпечення академічної мобільності здобувачів ступеня вищої освіти «Доктор філософії» в програмах практики, які передбачають її проведення на базах закладів-партнерів (за укладеними договорами), визначається узгоджений із закладом партнером алгоритм її проведення, терміни і зміст, який відповідає програмам підготовки та академічної мобільності аспірантів.

Підсумки педагогічної практики обговорюються та затверджуються на засіданнях кафедри економіки і бізнесу, а загальні підсумки – затверджуються на засіданні Вченої ради факультету економіки та бізнесу. Самостійна робота здобувача: вивчення розділів основної і допоміжної літератури, науково-пошукові, дослідницькі завдання.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

За джерелами знань використовуються такі методи навчання: словесні – розповідь, пояснення, інструктаж; наочні – демонстрація, ілюстрація. За характером логіки пізнання використовуються такі методи: аналітичний, синтетичний, аналітико-синтетичний, індуктивний, дедуктивний. За рівнем самостійної розумової діяльності використовуються методи: проблемний, частково-пошуковий, дослідницький.

Методи контролю знань та умінь здобувача при виконанні завдань педагогічної практики включають: поточний контроль роботи здобувача (співбесіда з проблемних питань в процесі роботи аспіранта за програмою педагогічної практики); консультування з окремих питань розробки навчально-методичного комплексу навчальної дисципліни, що визначена завданням педагогічної практики; підсумковий контроль (складання заліку, що передбачає захист звіту).

8. МЕТОДИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ СТУПЕНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ «ДОКТОР ФІЛОСОФІЇ» ДО ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Поточний контроль здійснюється керівником практики протягом проходження здобувачем ступеня вищої освіти «Доктор філософії» педагогічної практики шляхом оцінки їх систематичної роботи, залікових навчальних занять. Підсумковий контроль здійснюється у кінці проходження практики шляхом оцінювання цілісної систематичної педагогічної діяльності здобувача-практиканта протягом конкретного періоду (Додаток 4-5).

Загальна форма звітності з практичної підготовки здобувача – це подання та захист письмового звіту з практики.

Письмовий звіт разом з іншими документами (щоденником тощо), подається на рецензування керівникові практики від кафедри.

Оформлений за всіма зазначеними вимогами звіт з педагогічної практики приймається викладачем-керівником практики в університеті протягом 10 днів після її закінчення. Оцінка з практики вноситься до заліково-екзаменаційної відомості і до індивідуального плану здобувача ступеня вищої освіти «Доктор філософії».

Підсумковий контроль з педагогічної практики відбувається у формі диференційованого заліку. Здобувач ступеня вищої освіти «Доктор філософії», робота якого на практиці визнана незадовільною, вважається таким, що не виконав навчальний план. За рішенням наукового керівника зі згоди завідувача кафедри, здобувачу ступеня вищої освіти «Доктор філософії» може призначатися повторне проходження педагогічної практики при виконанні умов, визначених закладом вищої освіти. Аспірант, який повторно отримав незадовільну оцінку з педагогічної практики в комісії, відраховується з закладу вищої освіти.

9. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

На підставі Закону України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про захист суспільної моралі», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», «Про видавничу справу», «Про запобігання корупції», Цивільного Кодексу України, Стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG), ухвалених Міністерською конференцією в Єревані 14-15 травня 2015 р., Проекту Закону України «Про академічну доброчесність» (протокол від 30.08.2022 №13(18)), Статуту Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного, Кодексу честі ТДАТУ, Положення про організацію освітнього процесу в ТДАТУ, Положення про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти в ТДАТУ, Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату та інших нормативно-правових актів чинного законодавства України та нормативних актів ТДАТУ політика щодо академічної доброчесності учасників освітнього процесу в ТДАТУ формується на основі дотримання принципів академічної доброчесності з урахуванням норм «Положення про академічну доброчесність учасників освітнього процесу в Таврійському державному агротехнологічному університеті імені Дмитра Моторного (ухвалено Вченою радою ТДАТУ від 26.09.2023, протокол №2 та Наказом ректора ТДАТУ від 28.09. 2023, № 94-ОД).

10. ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Критеріями оцінювання роботи здобувачів-практикантів ступеня вищої освіти «Доктор філософії», є рівень набуття компетенцій з науково-методичної підготовки та здатності здійснювати просвітницьку та педагогічну діяльність.

Рівень науково-методичної підготовки визначається: рівнем фахових знань і методики викладання фахових дисциплін; знаннями нормативно-правових актів та службової документації, умінням працювати з науковими першоджерелами для вирішення завдань практики; умінням вибору змісту, форм і методів роботизі студентами; умінням оформлювати методичні розробки занять і виховних заходів відповідно до дидактичних вимог; умінням здійснювати самоаналіз (власної педагогічної діяльності) та аналіз роботи колег.

Рівень сформованості системи професійно-педагогічних умінь і якість викладацько-педагогічної діяльності здобувача-практиканта ступеня вищої освіти «Доктор філософії» визначається: рівнем відповідності лекційних, практичних (семінарських) занять сучасним дидактичним вимогам до них у закладах вищої освіти; володінням методикою організації та проведення різних видів діяльності зі студентами; умінням творчо інтерпретувати та ефективно використовувати інноваційні педагогічні технології.

Педагогічна практика здобувачів-практикантів ступеня вищої освіти «Доктор філософії» оцінюється відповідно до розроблених видів робіт (табл. 1).

Таблиця 1

Види робіт при проходженні педагогічної практики

№ п/п	Вид роботи
1	Стажування (відвідування практичних та лекційних занять, перевірка самостійних робіт, виконання завдань викладача щодо підготовки до пари)
2	Підготовка методичних вказівок, збірників завдань під керівництвом викладача
3	Допомога в перевірці самостійних робіт (20-25 шт.)
4	Допомога в перевірці модульних контрольних робіт (20-25 шт.)
5	Участь в проведенні практичного заняття (проведення заняття)
6	Публікація наукової статті у фаховому виданні
7	Написання тез
8	Допомога в проведенні конференцій, засіданнях вчених рад, методичних семінарах
9	Редагування текстів (кількість сторінок - 30)
10	Участь в захисті курсових робіт, практик тощо
11	Виступи на конференціях

Керівник практики оцінює всі завдання, які виконує здобувач ступеня вищої освіти «Доктор філософії», у межах критеріїв оцінювання. Лекції та практичні заняття оцінюються як за змістом, так і за дотриманням методики викладання (Додаток 4).

Захист практики оцінюється з членами комісії кафедри економіки і бізнесу за критеріями, які враховують висвітленість, правильність і переконливість відповідей здобувача ступеня вищої освіти «Доктор філософії», якість оформлення звіту (Додаток 5). При визначенні підсумкової оцінки враховуються результати оцінювання усіх видів робіт.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Диференційований залік за результатами проходження педагогічної практики та захисту звіту проводиться, виходячи з сумарної максимальної оцінки – 100 балів, з яких:

40 балів відповідає оцінці керівника від кафедри за таким алгоритмом: оцінка «відмінно» – 40 балів; оцінка «добре» – 30 балів; оцінка «задовільно» – 20 балів.

60 балів – це найбільша оцінка, яку може виставити комісія кафедри, за таким розподілом: 30 балів за якість виконання звіту про педагогічну практику, а саме: дотримання структури звіту та змісту кожного розділу – 5-7 балів; повнота і глибина аналізу та викладу навчально-методичного матеріалу з посиланнями на фактичну інформацію – 6-8 балів; обґрунтування методів викладання, обумовлених специфікою теми лекції (практичного заняття/семінару, лабораторної роботи) – 5-10 балів; дотримання вимог до оформлення звіту, зокрема, наявність посилань на використані джерела інформації – 3-5 балів.

При наявності недоліків у змісті, структурі або оформленні звіту про педагогічну практику, недостатньому рівні захисту звіту, недосконалому підборі інформації для навчальних занять тощо наведені вище бали зменшуються згідно з експертною оцінкою комісії, яка приймає звіти.

Підсумкова оцінка визначається залежно від кількості балів, яку здобувач ступеня вищої освіти «Доктор філософії» може отримати за певні види робіт за шкалою ECTS:

Оцінку «відмінно»: від 90 до 100 балів, що відповідає оцінці «А» за шкалою ECTS виставляють здобувачу ступеня вищої освіти «Доктор філософії», який повністю виконав завдання, що передбачені цією програмою, отримав позитивні відгуки керівника педагогічної практики від університету, послідовно та логічно доповів про результати практики під час захисту, продемонстрував вміння чітко викладати власні думки, дав вичерпні аргументовані відповіді на всі запитання викладача-керівника практики.

Оцінку «добре»: 82-89 балів, що відповідає оцінці «В» за шкалою ECTS, 74-81 балів, що відповідає оцінці «С» за шкалою ECTS виставляють здобувачу ступеня вищої освіти «Доктор філософії», який повністю виконав завдання педагогічної практики, отримав позитивний висновок керівника практики з окремими несуттєвими зауваженнями, достатньо змістовно доповів про результати роботи під час захисту, в цілому аргументовано і без суттєвих помилок відповів на запитання викладача-керівника практики.

Оцінку «задовільно»: 64-73 балів, що відповідає оцінці «D» за шкалою ECTS, 60–63 балів, що відповідає оцінці «Е» за шкалою ECTS виставляють здобувачу ступеня вищої освіти «Доктор філософії», який виконав звіт з педагогічної практики відповідно до вимог цієї програми, але з окремими недоліками, висвітленими у висновку керівника, доповів під час захисту про результати проходження практики без суттєвих порушень послідовності викладення матеріалу, неповно або недостатньо аргументовано відповів на запитання викладача-керівника практики, припустив окремі помилки у своїх відповідях.

Оцінку «незадовільно»: 35-59 балів, що відповідає оцінці «FX» за шкалою ECTS, 0-34 балів, що відповідає оцінці «F» за шкалою ECTS виставляють здобувачу ступеня вищої освіти «Доктор філософії», який виконав звіт з педагогічної практики у неповному обсязі (не виконав окремі завдання, що передбачені цією програмою) або з суттєвими недоліками змісту та оформлення, про що зазначається у висновку керівника, невпевнено орієнтувався в змісті звіту під час його захисту, не зміг послідовно доповісти про результати практики, припустив грубі помилки у відповідях (або зовсім не відповів) на запитання викладача-керівника практики.

11. РЕКОМЕНДОВАНІ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ ВИДАННЯ

Законодавчі і нормативні документи

1. Закон України Про вищу освіту від 01.07.2014 р. № 1556-VII
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>.
2. Закон України Про освіту від 05.09.2017 р. URL:
<http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
3. Закон України Про освіту від 05.09.2017 р. URL:
<http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
4. Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти: Постанова Кабінету Міністрів України від 30.12.2015 р. № 1187 URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1187-2015-п/page>
5. Про затвердження Національної рамки кваліфікацій Постанова Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 р. № 1341.
URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-п>.

Основна література

1. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: підручник. К.: Центр навчальної літератури, 2018. 384 с.
2. Зайченко І., Теслюк В., Каленський А. Основи педагогічної майстерності та етика викладача вищої школи: підручник, Київ, ЛПРА-К. 2018. 484с.
3. Казак І. О. Теорія і методика викладання в вищій школі. Конспект лекцій з навчальної дисципліни: навч. посіб. для підготовки докторів філософії очної форми навчання, Київ : КПП ім. Ігоря Сікорського, 2018. 116 с.
4. Калашнікова Л. М., Жерновникова О.А. Педагогіка вищої школи у схемах і таблицях: навчальний посібник. Харків, 2016. 260 с.
5. Ортинський В., Ортинський І. Педагогіка вищої школи: підручник. Львів.: Львівська політехніка, 2017. 500 с.
6. Тріпак М. М., Гуменюк І. Л., Шевчук О.В. Роль дистанційного навчання у формуванні цифрової компетентності викладачів в умовах діджиталізації економіки. Інклюзія і суспільство. 2022. № 2. С. 20-24 . URL: <https://journals.kpdi.in.ua/index.php/inclusion-society/article/view/15/13>

Додаткова література

1. Березівська Р. (2022). Які soft skills хочуть бачити роботодавці після початку війни. URL: <https://www.epravda.com.ua>
2. Бондар В. Дидактика: підручник для студентів вищих навчальних закладів. К.: Либідь, 2005. 252с.
3. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. К.: Либідь, 1997.376 с.

4. Гуревич Р.С., Кадемія М.Ю., Шевченко Л.С. Інформаційні технології навчання: інноваційний підхід: навч. пос. / за ред. Р.С. Гуревича. Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2012. 348 с.
5. Жорнова О. І. Організаційні засади управління вищим навчальним закладом: навч.-метод. посіб. К.: Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, 2011.
6. Напрєєв Я. Л. Значення систем дистанційного навчання у підготовці економістів URL: https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/6789/1935/1/n_0004.pdf
7. Мороз І.В. Педагогічні умови запровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу. Київ: Освіта України, 2005. 278 с.
8. Педагогічна майстерність: Підручник / За ред. І.А. Зязюна. К.: Вища школа, 2004. 422с.
9. Програма педагогічної практики для підготовки здобувачів ступеня вищої освіти «Доктор філософії» за освітньо-науковою програмою «Фінанси, банківська справа та страхування» зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» / Н.В. Трусова, О.О. Яцух, В.Д. Цап. Запоріжжя: Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного, 2024. 28 с.
10. Наказ Міністерства економіки України «Про затвердження етмодичних рекомендацій з розроблення бізнес-плану підприємств» від 06.09.2006 №290. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0290665-06#Text>
11. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2022-2032 роки. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/opublikovano-strategiyu-rozvitku-vishoyiosviti-v-ukrayini-na-2022-2032-roki>
12. Trusova N.V. Anti-Crisis Stability of Break-Even Development Potential and its Resource Support in Agribusiness / N.V. Trusova, N.V. Polishchuk, A.G. Sakun, O.S. Prystemskyi, R.V. Morozov. Scientific Horizons. 2021. № 24(6). P.62-80.
13. Яворська Т. І., Трусова Н. В. Аналітичні аспекти розвитку туристичного бізнесу в регіональній соціально-економічній дестинації. Електронне наукове фахове видання з економічних наук «Modern Economics», №37 (2023), 108-114 <https://modecon.mnau.edu.ua> | ISSN 2521-6392. <https://modecon.mnau.edu.ua/analytical-aspects-of-tourism-business/>
14. Яворська Т. І. Сімейне фермерство у реалізації складових концепції сталого розвитку. Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки). № 3 (49), 2023, С.178-187. <https://oj.tsatu.edu.ua/index.php/zbirnyk/article/view/670>.
15. Yavorska, T., Kostyuk, O., Kostiuk, M., Tsviliy, S., Ogloblina, V. The determinants of neutralizing the influence of the production risks of the competitiveness of the processing industry *Zywnosc. Nauka. Technologia. Jakosc/Food. Science Technology. Quality*, 2024, 31(2), pp. 211–239. https://wydawnictwo.pttz.org/wp-content/uploads/2024/06/11_Yavorska.pdf

*Додаток 1***ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО****ЩОДЕННИК ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ**

(вид і назва практики)

Здобувача

(прізвище, ім'я, по батькові)

Факультет

Кафедра

напрямок підготовки

спеціальність

(назва)

курс

Здобувач

(прізвище, ім'я, по батькові)

Прибув у організацію, установу

Печатка

організації, установи

«_____» _____ 20__ року

(підпис)

(посада, прізвище та ініціали відповідальної особи)

Вибув з організації, установи

Печатка

організації, установи

«_____» 20_____ року

(підпис)

(посада, прізвище та ініціали відповідальної особи)

[illegible]

(прізвище та ініціали)

(прізвище та ініціали)

[illegible]

(назва організації, установи)

«_____» _____ 20____ року

Додаток 5

**Відгук членів комісії від закладу вищої освіти (установи) за
результатами проходження педагогічної практики**

(назва організації, установи)

Дата складання диференційованого заліку « ____ » _____ 20 ____ року

Оцінка за національною шкалою

(словами)

кількість балів _____

(цифрами та словами)

За шкалою ECTS _____

Члени комісії від закладу вищої освіти,
установи за результатами проходження
педагогічної практики

(підпис)

(прізвище та ініціали)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

(підпис)

(прізвище та ініціали)